

A Hágai Deklaráció az információszerzésről a digitális korban

Küldetésnyilatkozat

Az új technológiák forradalmasítják az információszerzést. A megnövekedett számítógép- és webhasználat, a közpénzből támogatott kutatások eredményeinek nyílt hozzáférésű publikálása elősegíti az adatok és információk könnyebb elérését. Viszont a jelenlegi jogi keretek nem feltétlenül támogatják a kutatás új formáinak bevezetését, különös tekintettel az adat és tartalombányászatra. A web elterjedése előtt született szerzői jogi törvények korlátozzák a digitális tartalomelemzési technikákat, mint az adatbányászatot is. Ez egyenlőtlenséget teremt a digitális tudásszerzés folyamatában.

A tartalombányászat előnyei:

- reagálás nagy kihívásokra, mint a klímaváltozás,
- új állások és pozíciók létesítése,
- a tudomány fejlődésének felgyorsulása a kutatás hatékonyabbá válásával,
- kormánytevékenységek átláthatóságának növekedése,
- innováció és együttműködések támogatása és a nyílt tudomány hatásának növelése,
- oktatás és kutatás eszközeinek bővítése,
- újabb és gazdagabb kulturális eredmények létrehozása,
- a globális gazdasági és társadalmi fejlődés felgyorsítása.

Fontos, hogy a társadalom minden tagja egyenlően részesüljön a digitális technológia elérését elősegítő fejlesztések eredményiből. Az alulírottak a következő elveket támogatják:

1. A szerzői jog nem tudja kezelni a tények, adatok és információk szabad áramlását.
2. Legyen biztosítva a szabadság ahhoz, hogy ellenőrzés és büntetés nélkül eleget tegyünk intellektuális kíváncsiságunknak.
3. Engedélyek és szerződések ne korlátozzák az egyéneket a tények, adatok és információk használatában.
4. A tartalombányászati technikákhoz kapcsolódó etikai keretnek fejlődnie kell a változó technológia fényében.
5. Tényeken, adatokon alapuló innovációt és kereskedelmi kutatást ne korlátozza a szerzői jogi törvény.

Programterv

1. A Deklarációban megfogalmazott küldetésnyilatkozat kitétele, hogy a szerzői jogi törvény nem alkalmas a tények, adatok és információk szabad áramlásának szabályozására, de alapvető célja a kutatási tevékenység támogatása.
2. Azokban az esetekben, ahol a szerzői jogi keretek nem támogatják ezt a küldetésnyilatkozatot, a törvényhozók vezessenek be olyan változtatásokat, amelyek lehetővé teszik a törvényileg megengedett anyagok adatbányászatát a felhasználók részére.

3. Ahol kivételt csatolnak a szerzői jogi törvényhez, amely engedélyezi az adatbányászatot, a kivétel legyen kötelező érvényű, amelyet szerződések nem tudnak felülírni.
4. Elfogadhatatlan, hogy a digitális jogkezelésben a technikai döntések korlátozzák az adatbányászathoz való jogot.
5. Ne legyen szükség külön engedélyre az adatbányászathoz, hiszen akik adatbányászatot végeznek hozzáférésük és jogi alapjuk van az anyagok használatára.
6. A törvényhozóknak világossá kell tenni, hogy az adatbányászat nem sérti a szerzői és más kapcsolódó jogokat.
7. Amennyiben a kutatás finanszírozó megköveteli, illetve a szerző kívánja a kutatási eredmények legyenek elérhetőek meghatározott licenzek alatt (CC-BY a publikációk és CC0 a kutatási adatok esetén).
8. Minden egyetem, kutatási szervezet és kutatás finanszírozó támogassa azt az irányelvet, hogy az adatbányászat egy kutatás metodika, amelynek lehetőség hordoz magában a kutatás menetének megváltoztatására.
9. Az adatbányászatot szabályozó rendelkezések tiszteljék a szerzők és kiadók jogait és a digitális kor kutatóinak és üzletembereinek igényeit vegyék figyelembe.
10. Az adatbányászat megerősítése érdekében az egyetemek, kutatási intézmények és finanszírozók olyan kezdeményezéseket indítsanak útjukra, amelyek jutalmazzák ezen technikák használóit.
11. Az egyetemek és kutató intézetek olyan repozitóriumi infrastruktúrát építsenek ki, amely tárolja és hozzáférést biztosít az adatbányászatra alkalmas publikációkhoz és kutatási adatokhoz.
12. Nyílt szabványok használata támogatott: XML és JSON az adatcserére, ORCID a szerzői azonosításra, és CC licenzek a szabad hozzáférés érdekében.
13. Kutató könyvtárak vegyenek részt az érdekvégyesítési folyamatban tekintettel a kutatástámogatásban játszott szerepükre. Szervezzenek képzéseket a kutatók számára az adatbányászat jogi és technikai kérdéseivel kapcsolatban.